

HET VIEREN VAN DE 18E VERJAARDAG IN LIMBURG

Fran Welkenhuyzen - Het versierde huis van Fran

“18 jaar worden is voor mij wel een mijlpaal, je wordt officieel en dus wettelijk volwassene. Het is toch meer bijzonder dan wanneer je 14 of 16 wordt.”

Bij een **18-jarige leeftijd** wordt in Limburg snel gedacht aan de obligate drankfeestjes (**'tonnen'**) in een lokale zaal of bij iemand thuis, waarbij er drank wordt voorzien voor de aanwezigen. Ook **het versieren van de voortuinen** is traditie op deze verjaardag. Dit **'sieren'** van de voortuin van de 18-jarige bestaat eerder uit het omtoveren van de tuin in een stortplaats. Het huis van de jarige wordt helemaal bevuild, waardoor er dus een schoonmaakritueel nodig is. De rommel mag pas verwijderd worden na een traktatie van de versierders. Meestal zijn dat vrienden uit verenigingen of van school. Anoniem blijven ze niet: vaak plaatsen ze een bord in de voortuin met een gelegenheidsgedicht, waarin alle registers worden opengetrokken: jeugdzonden, drankgebruik, jeugdliefdes... Dit versieren van de voortuin wordt in meer rurale omgevingen gedaan, zoals Maaseik, omdat stadswoningen vaak geen voortuin hebben. **Ook Fran en Reduan volgden deze traditie op hun 18e verjaardag.** Hieronder vertellen zij over hun ervaringen met dit gebruik.

De 18e verjaardag van Fran

Op 31 maart werd ik, Fran, 18 jaar. Bij ons in Maasmechelen komen we samen aan het huis van de jarige op de dag voor de 18de verjaardag. Het sieren van het huis en de voortuin gebeurt nu wel minder. Wat we wel doen is de persoon **'begaaien'** met bloem, eieren, saus, ketchup, enzovoort. Welke producten gebruiken we? Je kijkt in de kast wat er over datum is, en dat gebruiken we. Mijn vriendin Nena kreeg bijvoorbeeld 2 liter Ice Tea en grote bussen met saus over haar heen. De jarige wordt ondergedompeld, gaat nadien douchen en dan is het klaar. Het is wel een bizar moment als de jarige zich gaat wassen, want dan zit je op deze persoon te wachten in zijn of haar thuis of huis. Meestal blijven we dan daar nog wel even zitten en maken we het gezellig. De drank of de ton wordt op een ander moment dan het versieren gegeven.

Bij mijn verjaardag heeft deze traditie niet plaatsgevonden: het merendeel van mijn vaste vriendengroep was jammer genoeg op eindejaarsreis met school. De leidingsploeg van mijn jeugdvereniging was wel aanwezig: ze hadden de voortuin versierd met walnoten (een jaar ervoor in Leut geraapt!), de glasbak leeg gegooid en in wol een doolhof gemaakt. In het lokaal van de jeugdvereniging wordt meestal gekeken naar wat er nog aanwezig is: bijvoorbeeld wc-papier. Er wordt geen specifiek afval gekozen. Vlaggetjes en grappige foto's van de jarige persoon zijn ook typisch. De vlaggetjes en versierspulletjes worden dan gekocht. We maken het persoonlijk door de foto's van de jarige te gebruiken.

Het 'begaaien' is vrij recent, dit deden mijn ouders bijvoorbeeld niet. Het sieren wel. Ik vraag me soms ook af waar de gewoonte van het 'begaaien' vandaan komt, maar ik heb geen idee. Het wordt gewoon gedaan, dus ik volg gewoon. Fijn vind ik het persoonlijk niet. Daarom vond ik het niet heel erg dat mijn vrienden er toen niet bij waren. Vrienden die het echt niet willen, daar doen we het niet bij. Als we samen

komen om een tekst samen te stellen, of op de dag van het sieren zelf, dan lokken we de feesteling ook even weg. We pakken dit tactisch aan, door bijvoorbeeld de dag te kiezen waarop hij weg is naar zijn hobby.

De 18e verjaardag van Reduan

In Maaseik, waar ik, Reduan, woon, worden nog steeds '**tonnen**' gehouden. Dit is een feestje in een lokale zaal of bij iemand thuis waarbij er dan drank wordt voorzien voor de aanwezigen. Bij 'het sieren' wordt de jarige vastgebonden en helemaal vies gemaakt. Vroeger werden er gedichten of teksten gemaakt, maar dit gebeurt veel minder dan vroeger. Ook nieuwe deuren of afval in de voortuin is volgens mij steeds minder van deze tijd. Slingers, cadeautjes, uitbundige feestjes en hevige muziek zijn nog steeds de standaard.

Mijn vrienden en ik pakken het wel anders aan dan de meesten in Maaseik, omdat ze het vastbinden en vuil maken niet zo leuk vinden. Een vriendin van hem werd bijvoorbeeld aan een boom gebonden en nadien werden er eieren op haar gegooid. Er wordt gewoon afgesproken, om samen uit eten te gaan en iets te gaan drinken. Bij de samenkomst worden dan cadeautjes gegeven. De foto's zijn wel gelijkaardig met andere tradities: vaak wordt er een **fotocollage** gemaakt van de jarige.

Voor ons draait het om het samenkomen, het feliciteren. Nadien gaan we naar een bar. We maken een groep via een sociaal medium: Snapchat of Instagram. Daar wordt alle info gepost: waar, wanneer, hoe laat...

In onze vriendengroep zitten diverse leeftijden. We vieren de 18e verjaardag anders omdat er toch wel een kloofje op dat vlak zit. De jarige neemt het initiatief om de anderen te nodigen. Onze vriendengroep is ook multicultureel en divers, iedereen in de groep kan zich vinden in onze wijze van vieren.

Ik heb de indruk dat de traditie van het vieren en versieren aan het veranderen is, maar niet heel hard. Er bestaan nog wel fuiven van 18-Jarigen, maar zelf ben ik er nog maar een of twee keer naar toe gegaan. Als ik uitgenodigd word voor een feestje, ga ik altijd wel. De wijze van vieren hangt ook af van de soort vriendengroep. Maaseik is een carnavalstad, maar mijn vrienden komen uit Genk en Hasselt. In Maaseik wordt meer gedronken, in Genk of Hasselt is dat iets minder fel aanwezig. Op zich is het wel leuk allemaal, daarom hoop ik dat de traditie ook wordt voortgezet...

**Gebaseerd op het interview afgenomen door Jonas Slegers met Fran Welkenhuyzen en Reduan E. (2023).*

**Deze inzending kadert binnen het project Beleving. 100 levende gebruiken en tradities in Limburg. Een initiatief van het Limburgs Volkskundig Genootschap, in samenwerking met Erfgoedcel Mijn-Erfgoed en Erfgoed Haspengouw, Ecrû, Werkplaats immaterieel erfgoed, Openluchtmuseum Bokrijk, Heemkring Vaart, Haspengouw. TV vzw, Academie voor Streekgebonden Gastronomie en AVANSA-Limburg.*

INZENDER

Fran Welkenhuyzen

LOCATIE

Limburg

PERIODE

Tijdens de 18e verjaardag

THEMA

Feesten, rituelen en sociale gebruiken

TREFWOORD

#feest #sociaal gebruik #eten #drinken